

Länsstyrelsen
Västmanlands län

NATURVÅRDSENHETEN

Inventering av rovdjur i Västmanlands
län 2010/2011
Årsrapport 2011

LÄNSSTYRELSENS RAPPORTSERIE

Rapport 2011:9

Titel: Inventering av rovdjur i Västmanlands län 2010/2011 – Årsrapport 2011

Sandra Guldbrand och Pierre Ahlgren

Rovdjur

Naturvårdsenheten

Länsstyrelsen i Västmanlands Län

Dnr: 511-2284-11

Kartmaterial: © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Omslagsbild: Vargvalp från Klottenreviret

Foto: Dan Werner

Tryckning: Rapporten går att ladda ner som pdf-fil på Länsstyrelsens hemsida

www.lansstyrelsen.se/vastmanland

Upplaga: 30 ex.

Förord

Länsstyrelsen har ett regionalt ansvar för förvaltningen av våra stora rovdjur; varg, lo, björn, järv och kungsörn. Som en del i detta arbete genomför Länsstyrelsen årliga inventeringar av arterna för att kunna följa deras utveckling. Kungsörn inventeras på våren då man letar efter häckande par medan inventeringen av varg, lo, björn och järv huvudsakligen sker vintertid då det finns spårnö. Förutom den inventering som sker i Länsstyrelsens regi så följer man även upp de tips om rovdjursobservationer som kommer från allmänheten; dels genom www.rovobs.se, men även genom andra kanaler.

Under inventeringssäsongen 2010/2011 har Länsstyrelsen inventerat varg, lo och kungsörn samt kontrollerat inrapporterade observationer av björn och järv. Resultatet av inventeringen rapporteras till rovdjursforum, en nationell databas, varpå resultatet sammanställs av Viltskadecenter på hösten. Antalet rovdjur som kan konstateras under inventeringarna ligger sedan till grund bl.a. för beslut om skydds- och licensjakt.

Denna rapport är en lokal sammanställning av resultatet av inventeringarna i Västmanland och ingår i Länsstyrelsens rapportserie.

Västerås juli 2011

Anna Olofsson

Sandra Guldbbrand

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Bakgrund	5
1.1 Inventeringsresultat för 2010/2011	6
1.1.1 Varg	6
1.1.2 Lodjur	8
1.1.3 Kungsörn	8
1.1.4 Björn	9
1.1.5 Järv	9
1.2 Definitioner	10

Sammanfattning

Under föryngringssäsongen 2010 har föryngring av varg skett i två vargrevir varav ett delat med Dalarna och Örebro (Klotenreviret) och ett eget (Färnareviret) i Västmanland län. Två revir har tillkommit, Skultunareviret samt Nornreviret som delas med Dalarna). Sammanlagt berörs länet av ca 15 stationära vargar; 6-7 st. i Klotenreviret, 4-5 st. i Färnareviret, 2 st. i Hedbynreviret, 2 st. i Skultunareviret och 2 st. i Nornreviret. Ingen varg som berör länet har kunnat märkas med sändare under säsongen.

En områdesinventering av lodjur genomfördes under februari, då särskildes 14 familjegrupper. Denna siffra är troligtvis högre då fler familjegrupper spårats under säsongen men inte kunnats särskiljas från varandra. Det visar på att det är tätt mellan familjegrupperna på en del platser.

Inga stationära björnar eller järvar har kunnat konstateras i länet. En del rapporter om björn inkommit till Länsstyrelsen bl.a. har ett kadaver dokumenterats och även ett fåtal spårobservationer. Kungsörn har setts men ingen dokumenterad häckning eller revir har påvisats.

1 Bakgrund

Länsstyrelsen ska, enligt 8 § i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, varje år undersöka hur många föryngringar av varg, järv, lo och kungsörn som förekommer i länet. Inventeringens syfte är att fastställa det *totala* antalet årliga föryngringar av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn. Hur inventeringen ska gå till är reglerat i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10). Länsstyrelsen kontrollerar samtliga inrapporterade observationer samt genomför inventeringar för att fastställa det totala antalet föryngringar, utbredning och förekomst av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Samtliga observationer rapporteras in till Rovdjursforum.

Denna rapport gäller för den inventering som genomförts av Länsstyrelsen under reproduktionssäsongen 2010 (1 maj 2010 - 30 april 2011). Den huvudsakliga inventeringen har skett under vintertid eftersom fältpersonalen då kan följa djurens spår i snö. Områdesinventering har skett vintern 2010/2011 men även snoking har genomförts. Under den snöfria perioden följs inrapporterade observationer upp (i den mån de bedöms kunna göras), spillning samlas in löpande under året och lyor besöks.

1.1 Inventeringsresultat för 2010/2011

1.1.1 Varg

Under inventeringssäsongen har det hänt mycket bland länets vargar. Två nya vargrevir har tillkommit.

Klotenreviret

Delas med Örebro och Dalarnas län. Reviret etablerades 2008/2009 och på våren 2009 föddes den första kullen med sammanlagt fyra valpar i reviret. I dagsläget finns 6-7 vargar (föräldrapar + ungar) i reviret. Ingen av vargarna har fungerande sändare.

Färnareviret

Helt i Västmanlands län. Reviret etablerades 2009/10. Har haft en kull med tre valpar. I dagsläget finns 4-5 vargar i reviret. Ingen av sändarna fungerar längre.

Hedbynreviret

Delas med Örebro län. Reviret etablerades 2009/10. Ingen kull föddes men är fortfarande ett intakt revirmarkerande par. Reviret verkar ha ökat i området söderut.

Skultunareviret

Helt i Västmanlands län. Reviret etablerades 2010/11. Första tecknen på etablering under sommaren och det kunde bekräftas när snön kom. Revirmarkerande par.

Nornreviret

Delas med Dalarnas län. Reviret etablerades 2010/11. Indikationer kom tidigt på första snön och kunde senare bekräftas gemensamt med Dalarna. Revirmarkerande par.

Övriga vargobservationer

Vargar passerar länet regelbundet och några har kunnat kvalitetssäkrats. Detta har skett bl.a. vid Västerås (Tidö) och Köping (både söder och öster om samhället). De flesta som passerar har observerats sporadiskt och har inte kunnat kvalitetssäkrats av Länsstyrelsen. Det är ofta vargar som är på vandring på våren-sommaren då de vandrar ut från födelseviret.

Karta 1. Kartan visar vargrevir med stationära vargar i Västmanlands under inventeringssäsongen 2010/2011.

1.1.2 Lodjur

Under inventeringssäsongen har 14 familjegrupper påträffats i kombination av områdeinventering som genomfördes i februari och de familjegrupper som påträffats genom snoking. I täta populationer har det varit svårt att särskilja en del familjegrupper, detta gör att det troligen är en underskattning av antal familjegrupper. 14 familjegrupper utgör totalt ca 80-90 individer.

Karta 2. Kartan visar familjegrupper av lodjur som påträffats under inventeringssäsongen 2010/2011. Gröna cirklar är familjegrupper i Västmanland.

1.1.3 Kungsörn

Det har gjorts några observationer men Länsstyrelsen har inte kunnat kvalitetssäkra någon häckning eller revir.

1.1.4 Björn

Det finns inga kända stationära björnar i länet. Under inventeringssäsongen har ett fåtal björnar inrapporterats från allmänheten. Bland annat har ett kadaver kunnat kvalitetssäkrats och även ett fåtal spår, samtliga i nordvästra delen av länet. Andra observationer har inte kunnat följas upp.

1.1.5 Järv

Det finns inga stationära järvar i länet och inga observationer har gjorts.

1.2 Definitioner

Begrepp	Betydelse
Familjegrupp	För lodjur: hona med ungar. För varg: minst tre vargar i grupp där minst en varg revirmarkerar regelbundet. Föryngring ska ha dokumenterats minst en gång de senaste två åren.
Fältpersonal	Länsstyrelsetjänstemän (fast anställda eller förordnade) som utför fältarbete och kvalitetssäkrar observationer.
Föryngring	Björn, varg, järv, lodjur har fött ungar eller kungsörn har lagt ägg i bo i en sameby eller i ett län.
Grupperad	Term som används i Rovdjursforum då flera observationer bedöms tillhöra samma föryngring eller annan förekomst.
Häckning	För kungsörn används häckning synonymt med föryngring.
Inventering	Rovdjurens föryngringar och annan förekomst fastställs i tid och rum.
Inventeringsansvarig	Den tjänsteman på länsstyrelsen som förordnas att ansvara för inventering av rovdjur i länet.
Inventeringsperiod	Den tid som är lämpligast för inventering med hänsyn till arternas reproduktion, inventeringens effektivitet och kostnad.
Inventeringssamordnare	Den person som i en sameby eller en ideell organisation är ansvarig för att samordna inventering av rovdjur.
Inventeringsslinga	Färdväg till fots, på skidor eller med fordon för att finna spår eller spårtecken, alternativt se eller höra individer eller finna deras boplatser.
Kriterier	Kännetecken som används för att fastställa om föryngring ägt rum och antal föryngringar.
Kvalitetssäkrare	Person som förordnats som kvalitetssäkrare av länsstyrelse eller Sametinget.
Kvalitetssäkring	Kontroll av observationer eller av föryngringar.
Misslyckad föryngring	Unge/ungar har dokumenterats och där samtliga ungar senare under reproduktionscykeln har dött.
Regelbunden förekomst	(När föryngring inte dokumenterats) spår eller andra observationer av rovdjur har dokumenterats i samebyn eller i länet vid minst tre tillfällen under minst tre månader under reproduktionscykeln.
Reproduktionscykel	Anges med en tolv månadsperiod med början den månad då ungar normalt föds eller ägg läggs.
Rovdjur	Björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.
Rovdjursforum	Nationell rovdjursdatabas där inventeringar, inventeringsslingor och förekomst och föryngring av rovdjur samt deras bytesdjur/kadaver ska registreras.
Snoking	Inventeringsmetod där man verifierar observationer alternativt söker individer, spår eller boplatser genom att spåra ihop alternativt spåra isär de spårloppor som påträffas.
Tillfällig förekomst	Art som normalt inte uppträder i samebyn eller i länet, men av vilken spår eller andra observationer har dokumenterats minst en gång under reproduktionscykeln.

Ingår i Länsstyrelsens rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås

Tfn 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland